

TADY JSME DOMA. REGIONÁLNÍ FOLKLOR V SOUČASNÉ ŠKOLE.

PhDr. Alena SchauEROVÁ, Národní ústav lidové kultury ve Strážnici

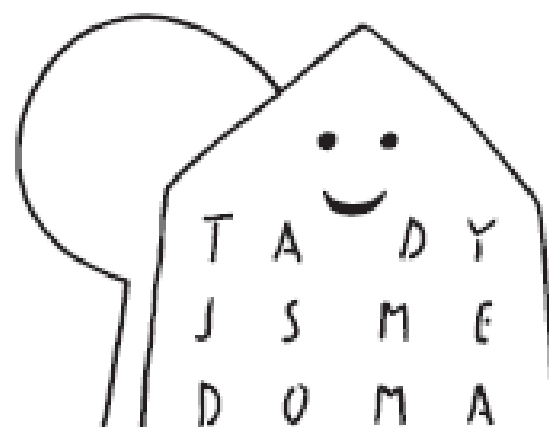
Mgr. Magdalena Maňáková, Národní ústav lidové kultury ve Strážnici

**Umění do lavic?
Kutná Hora 5. 5. 2022**

1. Úvod
2. Vznik projektu Tady jsme doma - Regionální folklor do školy
3. Zaměření projektu
4. Z historie projektu
5. Realizace projektu
6. Jak pracovat s lidovou písničkou



1. Úvod

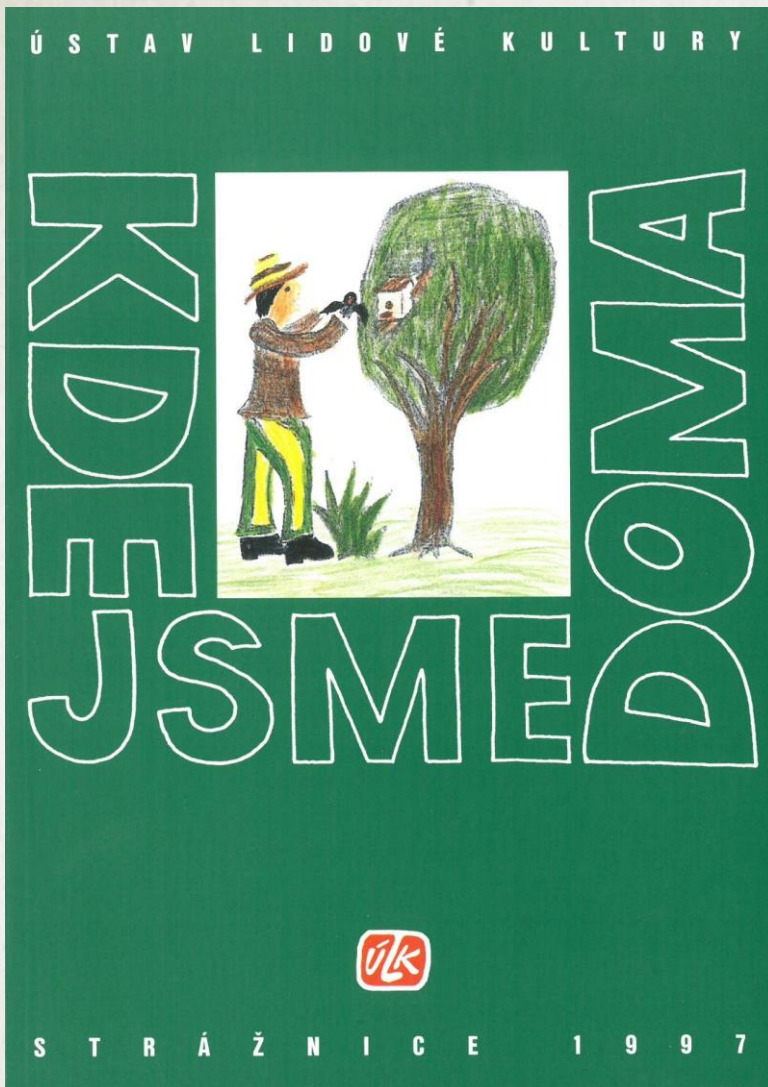


regionální folklor do školy

Aby učitelé

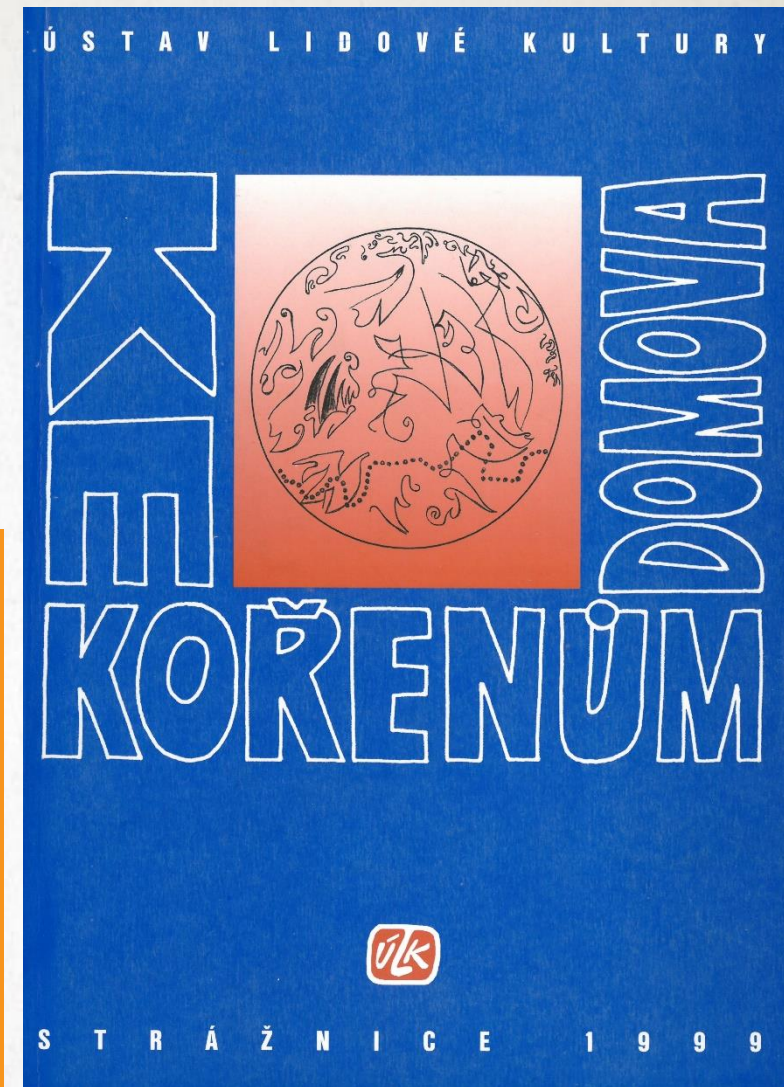
- chtěli
- věděli proč
- věděli jak





2. Vznik projektu

Tady jsme doma - Regionální folklor do školy





*„Píseň žije jen se svým zpěvákem
a dětská hra jen s dětmi, které si ji hrají.“*

Oldřich Sirovátka



IDENTITA DÍTĚTE



3. Zaměření projektu Tady jsme doma

- * Doporučení k ochraně tradiční a lidové kultury, UNESCO 1989.
- * Usnesení vlády České republiky, 2003.
- * Rámcové vzdělávací programy.

*„... žák respektuje, chrání a ocení naše tradice
a kulturní i historické dědictví...”*

Tradiční lidová kultura

- je pramenným východiskem národní kultury
- je dětem přístupná
- předpokládá jejich aktivitu



4. Z historie projektu Tady jsme doma





Národopisná výstava československá, Praha 1895



5. Realizace projektu Tady jsme doma

Přišel k nám host, aneb od zrna ke chlebu



Host do domu, Bůh do domu.

Host, který nic nepřinese, nechť se vyspí v poli, v lese.

Pozdní hosti, jedí kosti.

Host častý a dlouhý, brzo omrzí.

Host v nevhodnou dobu, horší než tatarský nájezd.

Ryba a host na třetí den smrdí.

Děšť přejde, host odejde.

Dneska host, zítra hostitel. (Jednou host, jednou hostitel.)

Kam tě nezvou, tam se nehrň.





Zpravodaj 21

Jaro 2018

Milí přátelé,

pozdravujeme Vás všechny, kteří se spolu s námi snažíte, aby folklor a ostatní tradice lidové kultury vaší obce i vašeho kraje stále žily. Vám všem přejeme krásné jaro s bohatými zážitky v projektu Tady jsme doma – Regionální folklor do školy.

A.Sch. + M. M.+ L.J.

I. Aktuálně

- Mnozí z vás se s námi podělili o zajímavé a příjemné chvíle, které jste spolu strávili v adventu. Za zprávy o nich i fotografie, které dokumentují adventní aktivity, děkujeme. Některé z nich najdete v dnešním Zpravodaji.
- Jsme rovněž rádi, že nezapomínáte na letošní téma, v němž si připomínáte, jak se lidé bavili, když ještě nebyla televize. Věříme, že černé hodinky, které jste společně prožili, vám přinesly nejen příběhy, písničky, ale i společné zážitky.
- Protože se blíží Velikonoce, připravili jsme pro vás text o tom, proč právě vejce-kraslice jsou jejich symbolem.
- V minulých Zpravodajích najdete text o zvyku Honění Jidáše, v textu o vodě se dozvíte, jakou roli měla voda právě o Velikonocích, mnoho námětů najdete také v našem Manuálu v kapitole Hu, hu, hu, jaro už je tu, jak je připravila Yvona Voráčková.
- Pokud vám některý text chybí, napište nám, rádi vám ho zašleme.
- Naše letošní téma:

Jak se bavili naši předkové, když ještě nebyla televize. Aneb od pohádky k muzice.

MŠ z Moravské Nová Vsi

Také tato MŠ rozšířila naši „rodinu“ projektu Tady jsme doma – Regionální folklor do školy. Školu přihlásila paní ředitelka Vladislava Časná. Víťame je mezi námi.

Ve škole je několik tříd s poetickými jmény: Včelíčky, Berušky, Motýlci, Mravenčci. Každá třída vyráběla v adventu betlém- některé z papíru, jiné z perníku atd.



Betlémy z rukou dětí z Moravské Nové Vsi

Ostopovice

Paní učitelky Renata Czelisová a Michaela Matějovská spolu s dětmi nás pozvaly na předvánoční projektový den. Opravdu se jim podařilo. Naše třídy, tj. ty, které se zapojily do projektu Tady jsme doma – regionální folklor do školy uspořádaly pro všechny žáky z nižšího stupně jejich školy krásné předvánoční chvíle. Děti byly rozděleny do malých skupin, v nichž byly děti různých tříd. Skupinu vždy vedl nejstarší žák a chodily podle přesně daného plánu od „dílny“ k „dílně“. V jedné si děti vyrobily svíčky a lodičky z ořechové skořápky, které pak používaly v míse po vodě.



Výroba a puštění lodiček z ořechových skořápek

Pro učitele

III. K úvaze

Čím je slunce a teplo v přírodě, tím je radost v každé výchově, zvláště ve výchově dětí a mládeže.

(František kardinál Tomášek, Pedagogika, str. 297, Nibowaka, Brno 1992)

IV. Čím se můžete inspirovat

Symbolika vejce v lidové kultuře

Vyšla hvězda do ružika,

dajť vejce do košíka.

Nědavajťe dvum jedneho,

Bo by my se zbili kole něho.

Ale dajťe vejce čtyři,

až se nam košíček roztopyři.

(Velikonoční koleda z Kobeřic u Opavy)

Magická moc

Od pradávna byla vejci připisovaná **magická moc**, která měla pomáhat plodnosti lidí, zvířat i rostlin. Koulelo se jimi po těle a tak se člověk léčil nebo se podle nich předpovídalo počasí a délka života.

Při **jarním svěcení polí** se červená vejce zahrabávala do čtyř rohů na poli, aby byla dobrá úroda. Např. na Moravě v okolí Nového Města koulel hospodář svěřeným vejcem kolem žitného pole a v jednom z rohů pak jej spolu s hospodyní snědli a skořápky tam zakopali. Říkalo se tomu „svěcení žita“. V západních Čechách dal oráč vejce před pluh, a pokud jej přejel, dal jej prvnímu žebrákovi; když bylo vejce neporušené, bylo známkou pěkného budoucího užitku ze žní. Podle archeologických nálezů dávali již staří Slované hliněná vejce **do základů svých staveb**, jako by měla svou pevnost přenést na stavbu.

Od středověku dodnes se udržuje zvyk **pojídání svěřených vajec** hned po návratu z kostela na Boží hod, kdy se vejce rozkrájí na tolik dílů, kolik je v domácnosti členů. Obyčej znamená soudržnost rodiny a ochranu před zablouděním.

Velikonoční vejce

Pravděpodobně jako první zavedli zvyk **darování vajec** v období svátků jarní rovnodennosti Egypťané. Může být darem děvčat svým vyvoleným chlapcům (přijetí či odmítnutí darovaného vejce znamenalo přijetí vztahu nebo jeho odmítnutí); darem vnukům



Společné setkání ZŠ Dolní Rožínka
a ZŠ Doubravník v rámci projektového
dne „*Na brambory*“.



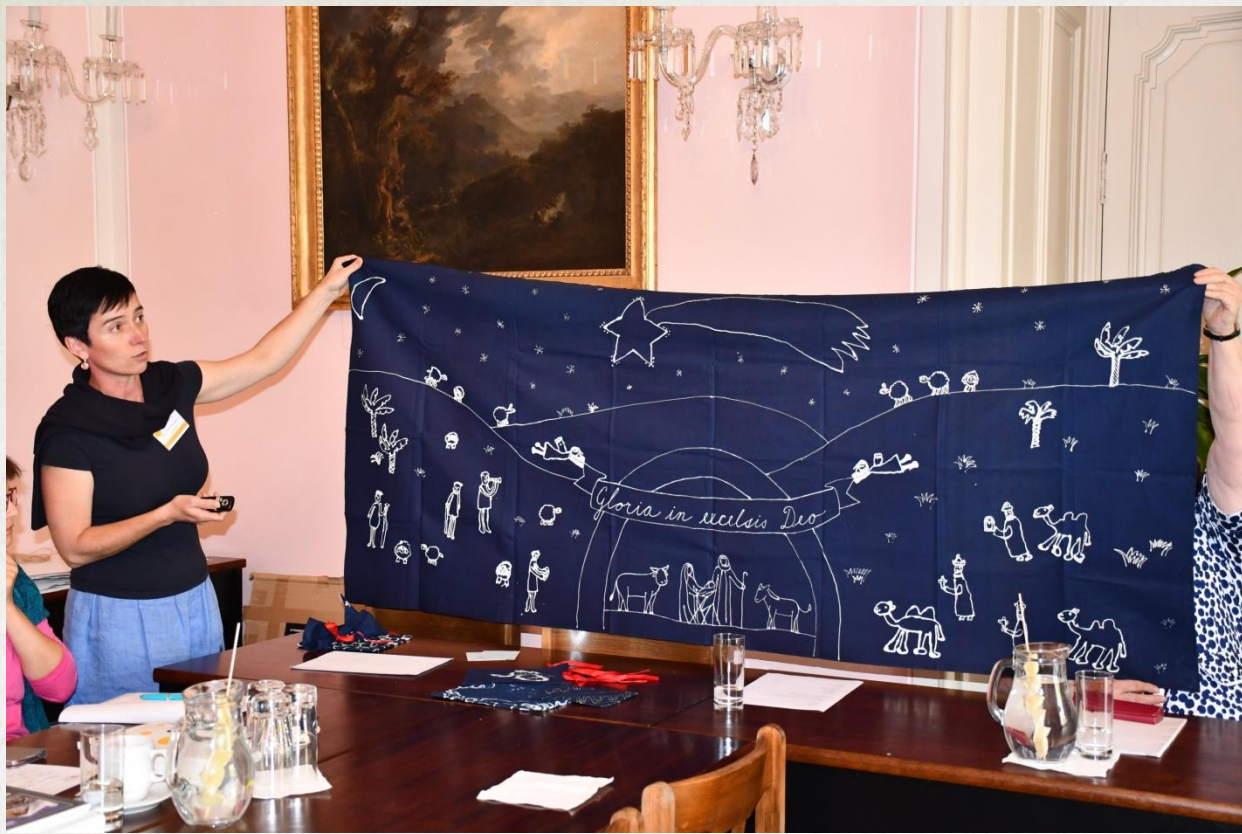
Mezinárodní folklorní festival ve Strážnici





Pracovní seminář pro učitele





Lidová kultura ve škole

seminář pro učitele

Své zkušenosti s lidovou kulturou ve výuce základní i mateřské školy
budou přednášet pedagogové z projektu NÚLK Strážnice
Tady jsme doma - Regionální folklor do školy.

sobota 8. října 2022

Národní ústav lidové kultury

Strážnice – Zámek

www.nulk.cz/tadyjsmedoma





Regionální folklor do škol



Regionální folklor do škol

www.nulk.cz/tadyjsmedoma

FOLKLOR PRO DĚTI

Projekt „Tady jsme doma – Regionální folklor do školy“, napomáhá začlenit regionální tradice lidové kultury zpět do vyučování na základních a mateřských školách, a tím umožňuje prohloubit kulturní vnímání dětí.

VÍCE O PROJEKTU

KDO SE JIŽ ZAPOJIL

Zapojte se také do projektu „Tady jsme doma“ a pomozte dětem ve Vaší škole lépe poznat regionální lidové tradice...

Chceme se zapojit ♥

Záměr projektu

Hlavním cílem projektu je začlenit regionální tradice lidové kultury zpět do vyučování prvního stupně základních škol a do škol mateřských.

Tím se prohlubuje i rozšiřuje poznání dětí i aktivizuje jejich přístup k tradicím lidové kultury kraje, v němž žijí.

Seznámení se s folklorem, který je součástí našeho kulturního dědictví, má kromě jiného tři významné důsledky:

- pomáhá budovat kulturní identitu dítěte
- vytváří pevný a odpovědný vztah k místu jeho bydliště
- je východiskem poznání celonárodní kultury i kultur cizích



Přečtěte si poslední zpravodaj



Zpravodaj č. 40 / únor 2022

Pozdravujeme vás v roce 2022 a přejeme dobrý start do nového pololetí. Doufáme, že letos se snad už budeme moci s vámi také setkávat. Věříme a doufáme, že nás

Co nabízíme

Odbornou pomoc etnografa a pedagoga při vytváření vyučovacího projektu.

Směřování k poznání lidových tradic místní a regionální kultury.

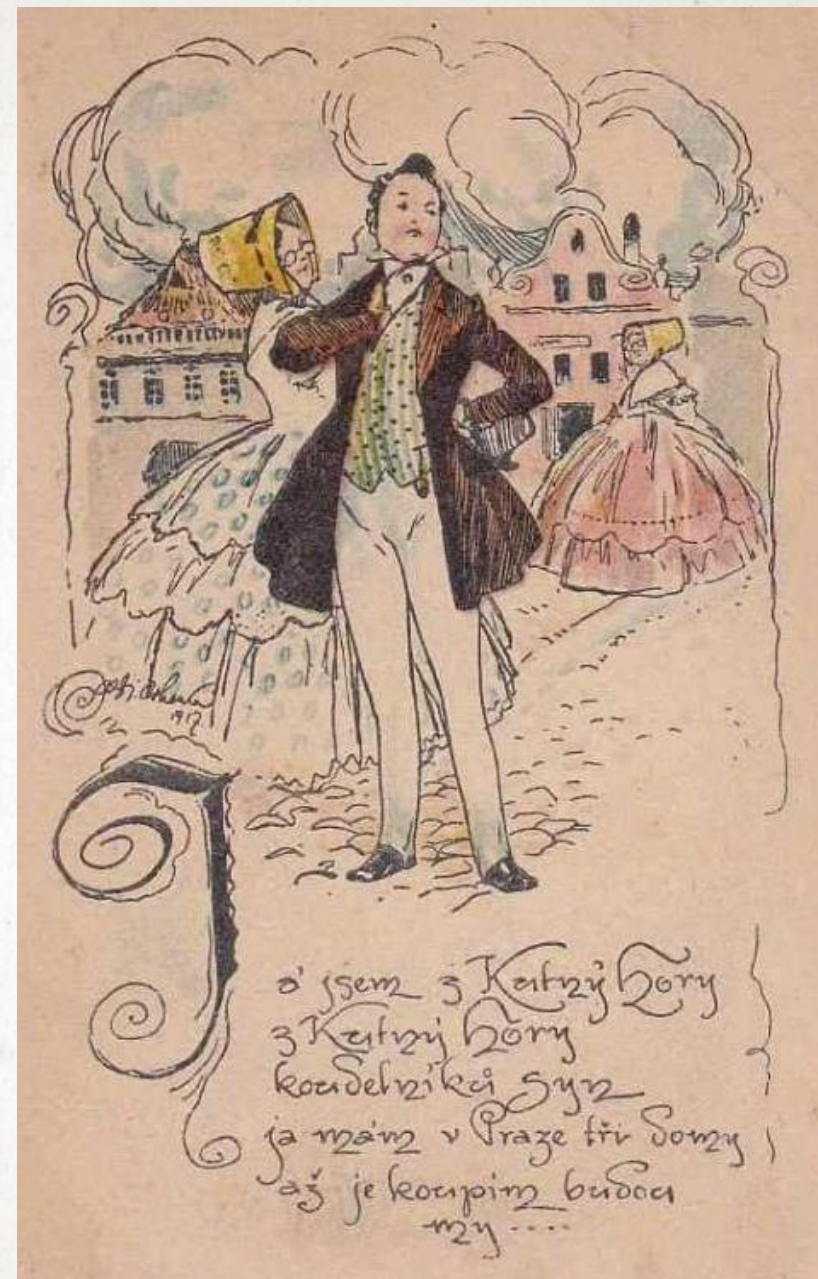
Metody vedoucí jejich osvojení a přijetí daných hodnot za své.

Pomoc při pochopení jejich hodnot jako neodmyslitelné části našeho kulturního dědictví.

Zajištění účasti jedné třídy, která projekt prováděla na Mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici. Žáci se aktivně zúčastní konkrétního dětského pořadu na vybraném festivalovém pódiu. Třída pak získá diplom NÚLK o účasti na MFF.



6. Jak pracovat s lidovou písničkou



JÁ JSEM Z KUTNÉ HORY



1. //: Já jsem z Kutné Hory, z Kutné Hory, koudelníkův syn. ://
Já mám v Praze tři domy, až je koupím, budou mý,
já jsem z Kutné Hory, z Kutné Hory, koudelníkův syn.

Kdo je to koudelník?

- a) obchodník
- b) kouzelník
- c) obchodník a řemeslník
- d) Řemeslník

Co je to koudel?

- a) rostlina
- b) nic, nesmysl
- c) zbytkové vlákno
- d) průmyslový výrobek

K čemu je potřeba koudel?

- a) vyrábí se z ní provazy
- b) k těsnění pro instalatéra
- c) vyrábí se z ní pytle



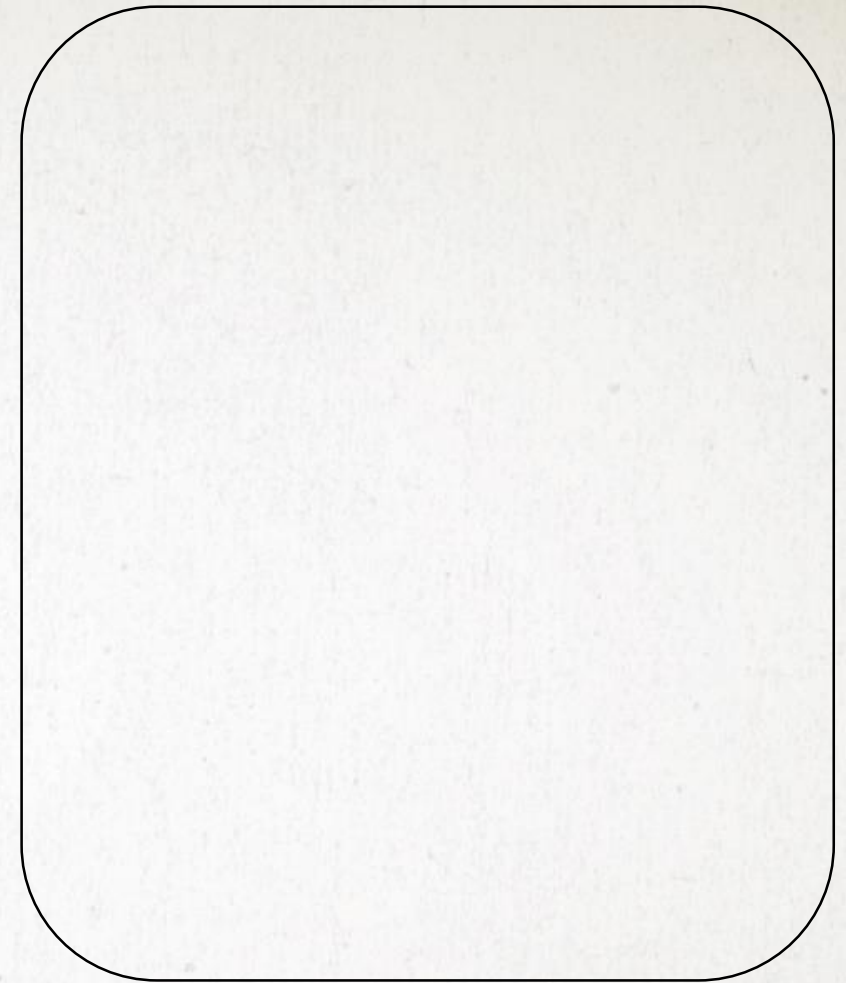
Já jsem z Kutné Hory koudelníkův syn

1. Já jsem z Kutné Hory, z Kutné Hory
koudelníkův syn.

Já mám v Praze tři domy, až je koupím, budou mé.

Já jsem z Kutné Hory, z Kutné Hory
koudelníkův syn.

Verš, který mě zaujal	Můj komentář



- Uhodnout písničku

Ty nejsi z Dolní Lhoty, Dolní Lhoty
kovářova dcera.

Ty nemáš v Brně jeden haus, dyž ho nekoupíš, nebude tvůj.

Ty nejsi z Dolní Lhoty, Dolní Lhoty
kovářova dcera.

- Zazpívat celé správně, potom se synonymy/antonymy
- Vysvětlit neznámé pojmy
- Vysvětlit region, řemeslo ...



Já jsem z Kutné Hory, z Kutné Hory
koudelníkův syn.

Já mám v Praze tři domy, až je koupím, budou mý.

Já jsem z Kutné Hory, z Kutné Hory
koudelníkův syn.

- Vynechat **název města**
- Vynechat **řemeslo**
- Vynechat **podstatná jména**
- Vynechat **slovesa**

- **Štafetové zpívání:** rozdělit na skupiny, nejdříve ukazovat na skupiny, pak čísla skupin, pak čísla skupin na prstech nebo puntících
- Zpívat jako **ozvěna/kánon**
- Práce **s hlasem** (silně, slabě...)
- **Brumendo** – ukazovat slovní druhy na prstech (zpívat pomalu)
- Práce **s rytmem**
- Přidání **pohybů těla** - podupy, potlesky, tanec



- Určování slovních druhů
- Určování zájmen (já, mý...)
- Zájmena nahradit jménem
 - např. Pepa je Kutné Hory ..., až je Pepa koupí...
- Slovesa – čas
- **Matematika/informatika** – měření vzdáleností, velikost města. Zjištěná data vložit do grafů/tabulek.
- **Výtvarná činnost**
- **Zdramatizování písně**

DĚKUJEME ZA POZORNOST



PhDr. Alena Schauzerová

Mgr. Magdalena Maňáková

www.nulk.cz/tadyjsmedoma